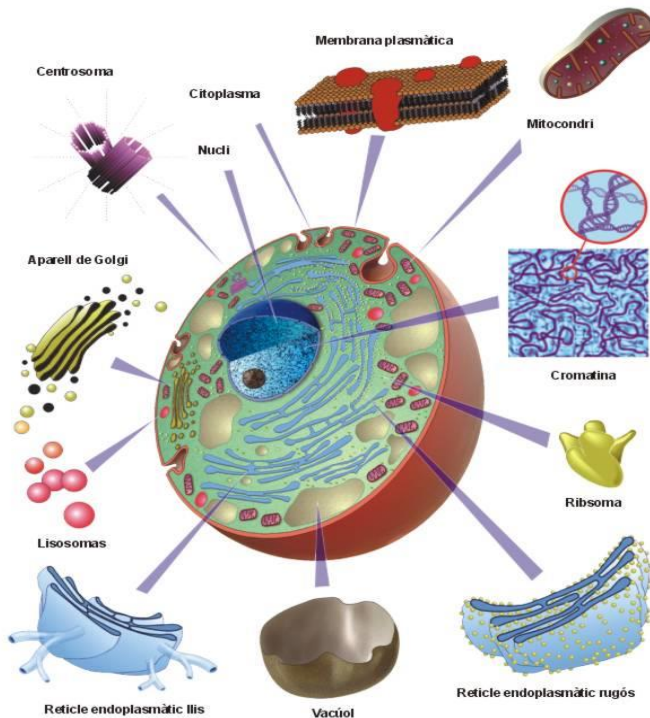

TEMA 2.1.3.- ORGANITZACIÓ DELS ÉSSERS VIUS. ELS TEIXITS

Cèl·lules. Les cèl·lules humanes són cèl·lules eucariotes, és a dir cèl·lules amb nucli. Es poden definir com estructures de matèria viva constituïdes per una **membrana**, un **citoplasma** i un **nucli** que conté el material genètic o ADN. En el citoplasma es distingeix un medi líquid o **citòsol** i unes estructures denominades **òrgans cel·lulars** com són els *mitocondris*, el *reticle endoplasmàtic*, els *ribosomes*, l'*aparell de Golgi*, els *lisosomes*, etc.

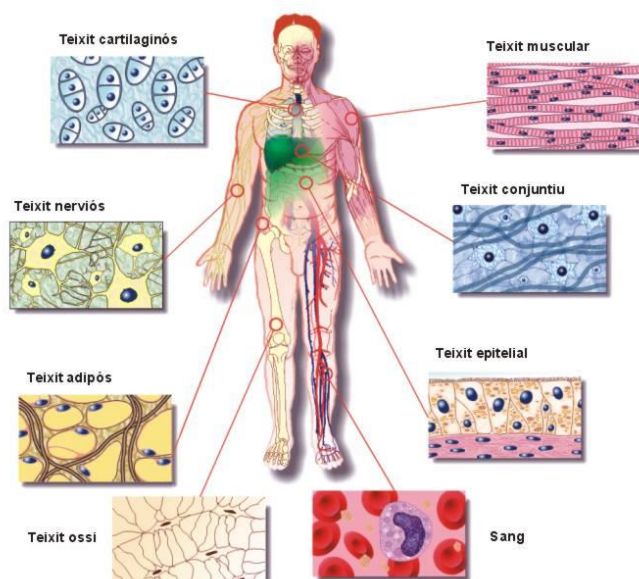
Les cèl·lules presenten **funció de nutrició**. Les cèl·lules humanes presenten **nutrició heteròtrofa**, és a dir, s'alimenten de matèria orgànica. El seu **metabolisme** (conjunt de reaccions químiques encaminades a obtenir energia i matèria a partir dels aliments) generalment finalitza en la denominada **respiració cel·lular** que es realitza en els **mitocondris**.

Les cèl·lules tenen **funció de relació** ja que poden captar determinats **estímuls** i emetre **respostes dinàmiques**, com per exemple les neurones, o la fagocitosi en els glòbuls blans, i **respostes estàtiques** com és la secreció de substàncies.

Les cèl·lules també presenten **funció de reproducció**. La **reproducció cel·lular** que genera cèl·lules idèntiques a la cèl·lula mare implica una duplicació del nucli denominada **mitosi** i una divisió del citoplasma en dos denominada **citocinesi**.

Teixits. Són conjunts de cèl·lules especialitzades en fer una determinada activitat, molt semblants entre elles i que tenen un mateix origen embriològic (és a dir, provenen de la mateixa zona de l'embrió). Cal dir que les primeres cèl·lules d'un embrió encara no estan especialitzades (cèl·lules mare). Més tard van diferenciant-se en distints tipus.

Als animals estos teixits es divideixen en quatre tipus principals: **epitelial**, **connectiu**, **muscular** i **nerviós**. Els dos primers són els menys especialitzats, a diferència dels segons. Els quatre estan interrelacionats entre sí, formant els diversos òrgans i sistemes dels individus.

- el **teixit epitelial** (serveix per recobrir superfícies i per segregar substàncies gràcies a constituir glàndules).
- el **teixit connectiu**, que engloba:
  - el **teixit conjuntiu** (serveix per unir òrgans interns),
  - el **teixits cartilaginós** (serveix per formar estructures),
  - el **teixit adipós** (serveix com reserva energètica),
  - el **teixit ossi** (serveix per formar estructures)
  - el **teixit sanguini** (serveix per transportar aliments, O₂ i CO₂).
- el **teixit muscular** (serveix per fer contraccions i extensions),
- el **teixit nerviós** (serveix per captar estímuls i emetre respostes).

No tots els organismes pluricel·lulars presenten teixits. Alguns, com les algues i els fongs, no presenten cèl·lules especialitzades en funcions diferents, sinó que totes les cèl·lules poden realitzar totes les activitats. Es diu que aquests organismes no tenen teixits, és a dir no tenen **estructura tissular**, sinó que tenen **estructura de tal·lus**.

Òrgans. Són estructures constituïdes per diversos teixits, que conjuntament realitzen un **acte**. Per exemple, el cor, que és l'òrgan que impulsa la sang.

Sistemes. Són conjunts d'òrgans, formats pels mateixos tipus de teixits (o amb origen comú), que poden realitzar actes independents. Es distingeixen 6 sistemes diferents que són:

- el **sistema nerviós**,
- el **sistema muscular**,
- el **sistema ossi**,
- el **sistema endocrí** o hormonal,
- el **sistema tegumentari** (pell) i
- el **sistema limfàtic**.

Aparells. Són conjunts d'òrgans, que poden ser de teixits molt diferents, que actuen coordinadament en la realització d'una **funció**. Per exemple, l'aparell digestiu presenta òrgans tan diferents com les dents i l'intestí que malgrat això cooperen per a realitzar la funció digestiva. Es distingeixen 5 aparells diferents que són:

- l'**aparell circulatori**,
- l'**aparell respiratori**,
- l'**aparell digestiu**,
- l'**aparell excretor** i
- l'**aparell reproductor**.

Veiem les característiques dels teixits més importants:

TEIXIT EPITELIAL

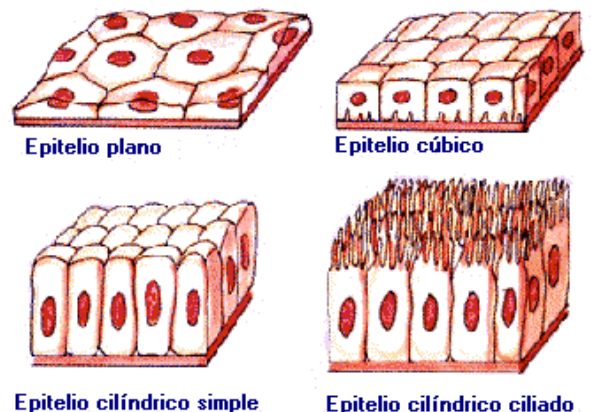
Les cèl·lules d'aquest teixit formen capes contínues, quasi sense material intercel·lular (és a dir, entre elles). Es troba formant l'epidermis, les mucoses de les vies que connecten amb l'exterior (tractes digestiu, respiratori i urogenital), la capa interna dels vasos limfàtics i sanguinis (artèries, venes i capil·lars) i les cavitats internes de l'organisme. Les cèl·lules del teixit epitelial tenen formes planes o prismàtiques i polièdriques, de dimensions variables. Quasi tots els epitelis contacten per baix amb el teixit conjuntiu. Les funcions del teixit epitelial són:

- Revestiment extern** (pell)
- Revestiment intern** (epiteli respiratori, de l'intestí, etc.)
- Protecció** (barrera mecànica contra gèrmens i traumes)
- Absorció** (epiteli intestinal)
- Secreció** (epiteli de les diverses glàndules)

TEIXIT CONNECTIU

És un teixit que es caracteritza per presentar cèl·lules de formes variades, que sintetitzen un material que les separa entre si. Este material extracel·lular està format per **fibres** conjuntives (col·làgenes, elàstiques i reticulars) i per una matriu translúcida de diferent viscositat anomenada **substància fonamental**.

Les diferents característiques d'aquesta substància fonamental del teixit conjuntiu donen lloc a altres teixits: teixit conjuntiu, teixit adipós, teixit cartilaginós, teixit ossi i teixit sanguini.

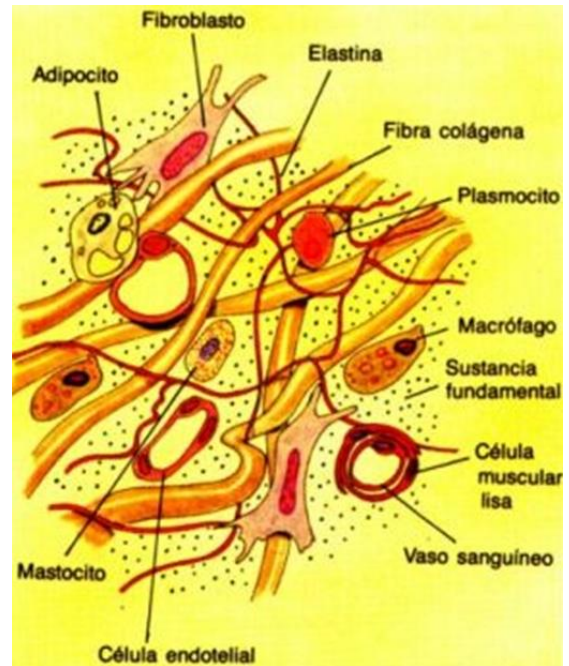

TEIXIT CONJUNTIU

Es distribueix àmpliament per tot l'organisme, ubicant-se davall de l'epidermis (a la dermis), en les submucoses i omplint els espais buits que hi ha entre els òrgans.

Compleix funcions de protecció, de sosteniment, de defensa, de nutrició i de reparació.

En ell trobem fibres de diferents classes (col·lagen, elastina, etc) i la substància fonamental formant la matriu extracel·lular, a més de diferents cèl·lules, algunes d'elles emigrades des de la sang.

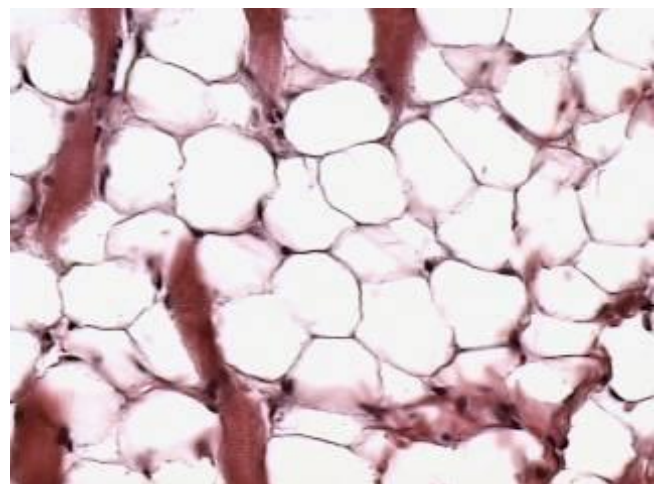

TEIXIT ADIPÓS

Les seues cèl·lules es denominen adipòcits i estan especialitzades per a acumular greix, com ara els triglicèrids.

No tenen substància fonamental, estan molt juntes. Els adipòcits s'acumulen en la capa subcutània de la pell i actuen com a aïllants del fred i de la calor.

Compleixen funcions estructurals, de reserva energètica i de protecció contra traumes, com les capes de greix que protegeixen alguns òrgans.

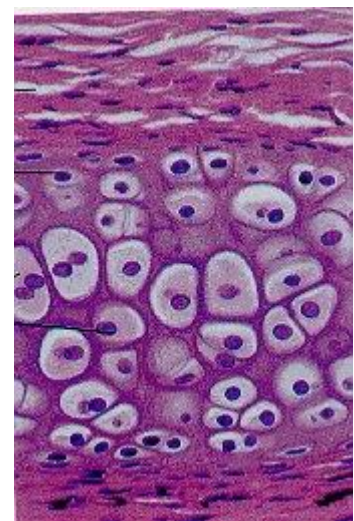

TEIXIT CARTILAGINÓS

Format per cèl·lules (condròcits) que es distribueixen en les superfícies de les articulacions, en les vies respiratòries (cartilags nasals, laringe, anells de la tràquea), als pavellons auditius i en els cartilags de les costelles.

Els condròcits tenen forma variable i estan separats per abundant substància fonamental molt viscosa, flexible i resistent.

La funció del teixit cartilaginós és de suport i sosteniment, i està molt relacionada amb el teixit ossi, sent la base de creixement de l'esquelet en nadons.

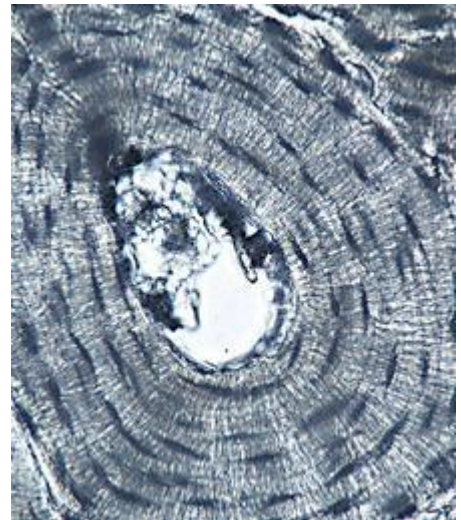

TEIXIT OSSI

Format per osteòcits de forma aplanada, envoltats d'una substància fonamental calcificada, constituïda per sals de calci i de fòsfor que impossibiliten la difusió de nutrients cap a les cèl·lules òssies.

Per tant, els osteòcits es nodreixen a través de canalicles rodejats per la substància fonamental mineralitzada.

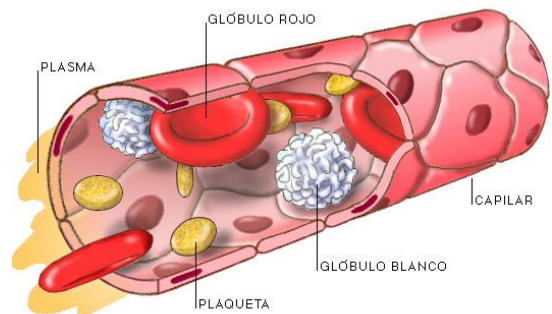
El teixit ossi és molt rígid i resistent, sent la seua principal funció la protecció d'òrgans vitals (crani i tòrax). També brinda suport a la musculatura i allotja i protegeix a la medul·la òssia, present en els ossos llargs de l'esquelet (fèmur, tibia, radi, etc.).

TEIXIT SANGUINI

Format pels glòbuls rojos (eritròcits), els glòbuls blancs (leucòcits), les plaquetes i per una substància líquida anomenada plasma.

La sang permet que l'organisme animal mantinga l'equilibri fisiològic (**homeòstasi**), fonamental per als processos vitals. Les seues funcions són el transport, cap a totes les cèl·lules, de nutrients, oxigen, diòxid de carboni, hormones, enzims, vitamines i productes de rebuig.

Els **eritròcits** contenen hemoglobina en el seu interior, la qual cosa li dóna la seua coloració rogenca, i permet transportar oxigen cap a les cèl·lules i eliminen diòxid de carboni a l'exterior. Els glòbuls rojos dels mamífers tenen forma de disc bicòncav i no tenen nucli. Altres animals, com algunes aus, tenen eritròcits nucleats i de forma ovalada.

Els **leucòcits** (o glòbuls blancs) tenen per funció protegir a l'organisme de gèrmens i cossos estranys.

- Uns actuen en reaccions inflamatòries. Sols com a curiositat, posseeixen nuclis de distintes formes. Són els neutròfils, eosinòfils i basòfils.
- Altres, els limfòcits, s'encarreguen de la resposta immunitària, fabricant anticossos. Tenen nuclis arrodonits.

Les **plaquetes** són restes de fragments cel·lulars provinents de la medul·la òssia. Intervenien en la coagulació de la sang.

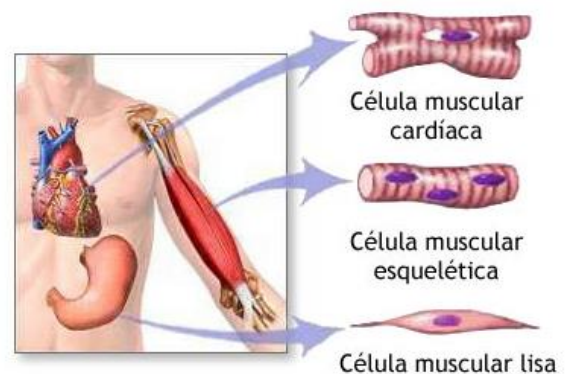
El **plasma** és la part líquida del teixit sanguini per on es van els glòbuls rojos, els blancs i les plaquetes. Està format per aigua, albúmines i globulines (proteïnes), hormones, enzims, vitamines, glucosa, lípids, aminoàcids i electròlits (sodi, potassi, clorurs, fosfats, calci, bicarbonats, etc.)

TEIXIT MUSCULAR

Les cèl·lules del teixit muscular es denominen fibres musculars. Són cèl·lules llargues compostes per estructures contràctils anomenades miofibril·les, que asseguren els moviments del cos i dels òrgans.

D'acord amb la forma i al tipus de contracció, els músculs poden ser estriats, llisos i cardíacs.

-Múscul estriat: Les fibres musculars són cilíndriques i allargades, tenen nombrosos nuclis i bandes transversals que li donen un aspecte estriat. Tenen la facultat de contraure's de forma ràpida i precisa per mitjançant un control voluntari. Les cèl·lules estriades s'ubiquen en els músculs de l'esquelet.

-**Múscul llis:** amb cèl·lules de forma allargada, contenen un sol nucli, es disposen en capes i no tenen estries transversals. Les seues contraccions són molt més lentes que les que exerceixen els músculs estriats i no tenen una acció voluntària. Les miofibrilles llises estan ubicades en les parets dels capil·lars sanguinis i en les parets del tracte digestiu.

-**Múscul cardíac:** és semblant a la fibra muscular esquelètica, amb aspecte allargat i estriaments transversals, però conté un o dos nuclis centrals. El múscul cardíac té una contracció involuntària i es troba en les parets del cor.

TEIXIT NERVIÓS

Està format per cèl·lules nervioses anomenades neurones i per cèl·lules accessorïes de la glia denominades neuroglia.

-**Neurones:** de formes diversa encara que generalment estrellades, tenen propietats d'excitabilitat (ja que rep estímuls interns i externs) de conductivitat (per transmetre impulsos) i d'integració (ja que controla i coordina les diverses funcions de l'organisme). Les neurones posseeixen prolongacions citoplasmàtiques curtes anomenades dendrites, i una més llarga denominada axó, coberta per cèl·lules especials anomenades de Schwann.

La principal funció de les neurones és comunicar-se de forma precisa, ràpida i a una llarga distància amb altres cèl·lules nervioses, glandulars o musculars per mitjà de senyals elèctrics anomenats impulsos nerviosos.

Hi ha tres tipus de neurones.

- Les neurones **sensitives** reben l'impuls originat en les cèl·lules receptores.
- Les neurones **motores** transmeten l'impuls rebut a l'òrgan efector.
- Les neurones **associatives** vinculen l'activitat de les neurones sensibles i motores.

Les neurones tenen capacitat de regenerar-se, encara que de manera extremadament lenta.

-**Cèl·lules de la glia:** la seua funció és protegir i brindar nutrients a les neurones. Formen la substància de sosteniment dels centres nerviosos i està composta per una fina xarxa que conté cèl·lules ramificades.

